FORMAREA INIȚIALĂ A PROFESORILOR ÎN VIZIUNEA NATIVILOR DIGITALI DE LICEU

INITIAL TEACHER TRAINING IN THE VIEW OF HIGH SCHOOL DIGITAL NATIVES

Valentina CHIRVASE, ORCID: 0009-0005-0526-1060
Universitatea de Stat din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova

CZU: 378.126:37.015.3:303.62-057.874 e-mail: valentina_imbrea@yahoo.com

Starting from the idea that "the Bologna Process brought significant changes regarding the organization and development of the process of initial training of Romanian teachers only through the university" and "that the number of hours affected by pedagogical practice are insufficient (as they were in the former pedagogic high schools)" [10], we want to highlight the vison of high school digital natives, regarding the accumulation of knowledge (through courses, seminars, individual documentation, etc.), the formation of skills and abilities (specialized practice), respectively pedagogical practice. The main identification method consisted in using the questionnaire as a research tool, applied to 107 students. The statistical data bring to the fore the preferences of high school students, which aim at aspects of the future student's training.

Cuvinte cheie: *elevi de liceu, formarea inițială, nativi digitali, profesori.*

INTRODUCERE

Iucu R. constată că „cea mai importantă latură a formării inițiale este profesionalizarea inițială, pregătirea individului pentru profesiunea didactică. Aceasta este una dintre cele mai complexe activități pe care le desfășoară omul, transmiterea experienței umanității, formarea viitorului sunt sarcini pe care cadrul didactic va trebui să le ducă la capăt cu succes" [5, p. 34]. Constandache M., în lucrarea sa, „Formarea inițială pentru profesia didactică prin colegiile universitare de institutori", definește profesionalizarea ca „un process de raționalizare a cunoștințelor științifice și psihopedagogice, precum și de activizare a unor practici eficiente în situații educaționale" [5, p. 35].

„Principalele modalități de formare profesională a cadrelor didactice în Europa sunt programele de formare inițială pentru profesia didactică organizate în funcție de modelele consecutive sau simultane. *Modelele consecutive* acoperă programele în care studenții care au absolvit învățământul superior într-un anumit domeniu se îndreaptă spre formarea profesională a cadrelor didactice într-o fază succesivă separată. Programele simultane sunt dedicate formării inițiale pentru profesia didactică de la bun început, cu disciplinele academice generale furnizate alături de disciplinele profesionale (pedagogie, didactică, etc.). *Modelul simultan* presupune implicarea viitoarelor cadre didactice în activitate încă de la începutul programului lor de învățământ

terțiar, în timp ce modelul consecutiv le implică, cel mai devreme, aproape de finalul programului univeristar sau chiar după finalizare” [9, p. 61].

În România, formarea inițială a profesorilor pentru învățământul preuniversitar, conform Legii educației naționale nr.1/2011 (art.236, alin. 1), cu modificările și completările ulterioare, cuprinde:

1. „formarea inițială, teoretică, în specialitate, realizată prin universităţi, în cadrul unor programe acreditate potrivit legii;

2. master didactic cu durata de 2 ani sau pregătirea în cadrul programelor de formare psihopedagogică de nivel I şi II realizată prin departamentele de specialitate din cadrul instituţiilor de învăţământ superior;

3. stagiul practic cu durata de un an şcolar, realizat într-o unitate de învăţământ, sub coordonarea unui profesor mentor” [11].

„Formarea universitară este relevantă dacă este o formare prin studii şi cercetare, studentul îşi construeşte cunoaşterea, învăţarea, ghidat, îndrumat în parteneriat de profesor, parteneriat orientat spre construirea în comun a cunoaşterii, cu accentul de la domeniul cunoaşterii, în continuă transformare, pe dezvoltarea unor competenţe relevante (metacognitive şi de autoevaluare) pentru dezvoltarea unei anumite specializări, competenţe ale profesionalizării în cariera didactică” [2, p. 49].

În anul 2005, cu ocazia Summitului de la Bergen. Republica Moldova a aderat la Procesul Bologna [12].

„În conformitate cu cadrul normativ în vigoare, în Republica Moldova pregătirea cadrelor didactice pentru învățământul secundar general (gimnaziu, şcoală medie de cultură generală, liceu), la toate disciplinele şcolare (actualmente 16 la număr, conform Legii nr. 142-XYI din 07 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională şi al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, Anexa nr. 1), se realizează în instituții de învățământ superior la ciclul I, în cadrul domeniului de formare profesională 141 Educație şi formarea cadrelor didactice. Termenul de formare la ciclul I, învățământ de zi, constituie 3 ani pentru monospecialități (180 de credite de studiu ECTS) şi 4 ani în cazul instruirii concomitente în două domenii (240 de credite de studiu ECTS). La învățământul cu frecvență redusă, durata studiilor este cu un an mai mare. Totodată, numărul creditelor de studiu este acelaşi pentru toate formele de învățământ: de zi, cu frecvență redusă şi la distanță. Formarea inițială în domeniul 14 Științe ale educației poate fi continuată la ciclul II, prin programe de masterat profesional şi academic, în volum de 90-120 de credite de studiu” [7, p. 87].

Formarea inițială a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar se încadrează în contextul activităţilor de reformare a sistemului educaţional din Republica Moldova, punându-se accent pe „reconceptualizarea documentelor de politici educaţionale: programele de formare, curricula disciplinelor de studii şi a stagiilor de practică, materiale didactice, suporturi, asigurând o formare de calitate, satisfacerea necesităţilor formării iniţiale în conexiune cu necesităţile personale şi cerinţele actuale

ale pieţii muncii prin formarea şi dezvoltarea competenţelor de învăţare pe parcursul întregii vieţi" [6, p. 79].

La rândul ei, practica pedagogică reprezintă trăsătura comună a tuturor ţărilor membre ale Uniunii Europene. Aceasta, se poate organiza în diferite momente ale formării și este necesară supravegherea unui profesor mentor. Deoarece are o durată variabilă, în unele situații, „programele de formare practică a viitorilor profesori pornesc de la 20 de ore, ajungându-se, în Croația, la 1.065 de ore. Majoritatea țărilor oferă, în medie, peste 200 de ore de practică pedagogică; Belgia (comunitatea franceză – pentru Clasificarea Internațională Standar a Educației, ISCED 3), Bulgaria, Republica Cehă (cu excepția ISCED 0), Germania, Cipru (pentru ISCED 2 și 3), Polonia, România, Slovacia, Croația și Turcia alocă mai puțin de 200 de ore" [9, p. 62].

Viitorii studenți dar și cei actuali, sunt majoritatea nativi digitali. Mark Prensky numește „nativi digitali" [8, 1-6] persoanele care s-au născut între anii 1980 și 1990 (sub titulatura de "primă" generație) și cele născute din anul 1990 până în prezent ("a doua" generație de nativi digitali), iar Bennett et al. (2008) îi desemnează ca reprezentând parte de „populație născută între anii 1978 și 1997 (sub numele de Generația Y sau Gene-Tic).

Generația nativilor digitali, e caracterizată ca având noi stiluri de învățare caracterizate de „fluență în utilizarea multiplelor tipuri media, valorificarea fiecărui tip de comunicare, activități, experiențe; învățare prin căutare, sintetizare și analiză colectivă în defavoarea documentării individuale dintr-o singură sursă; învățarea activă bazată pe experiențe ce includ oportunități frecvente de reflexie; expresie a gândirii non-liniară, interconectată; experiențe de învățare personalizate pentru nevoi și preferințe individuale" [3, p. 10].

MATERIAL ŞI METODĂ

Pentru a afla măsura în care dimensiuni ale formării inițiale sunt considerate importante de elevi nativi digitali, am aplicat un chestionar la nivel local (la Colegiul Național „Gheorghe Asachi" din Piatra Neamț), în perioada martie-mai 2023, solicitând clasarea: acumulării de cunoștințe (prin cursuri, seminarii, documentare individuală); formării de priceperi și deprinderi (practica de specialitate); practicii pedagogice. Chestionarul a fost completat de 107 elevi de liceu, în perioada martie-mai 2023, aflați în clasele a XI-a A, B și a XII-a A, B, la profil vocațional (învățător/educatoare).

CHESTIONAR

În calitate de viitori studenți ierarhizați (în funcție de importanța alocată în cadrul formării dumneavoastră), prin bifare, următoarele:

Denumirea	Locul I	Locul II	Locul III
Acumularea de cunoștințe (cursuri, seminarii, documentare individuală, etc.)			
Formarea de priceperi și deprinderi (practica de specialitate)			
Practica pedagogică			

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Centralizarea datelor colectate a evidențiat 20 de chestionare completate incorect (o parte din elevi punând două secțiuni pe același loc), care nu au fost supuse interpretării. Prin urmare, au fost luate în considerare doar cele 87 de răspunsuri rămase (din care, 74 au fost ale fetelor și 13 ale băieților; 45 respondenți cu domiciliul în rural și 42 în urban – Tabel nr.1). În urma analizei preferințelor nativilor digitali de liceu, s-a constat că ei pun pe primul loc – *formarea de priceperi și deprinderi*, pe al doilea – *acumularea de cunoștințe* și pe al treilea – *practica pedagogică* (Tabel nr.2).

Elevi respondenți	
87	
Fete	**Băieți**
74	**13**
Rural	**Urban**
45	**42**

Tabel nr. 1

DATE COLECTATE

Locul	**Acumularea de cunoștințe**	**Formarea de priceperi și deprinderi**	**Practica pedagogică**
I.	**24**	**41**	**21**
II.	**31**	**30**	**28**
III.	**32**	**16**	**38**

Tabel nr. 2

Acest demers ne încurajează în investigarea direcțiilor de ameliorare a programelor de studiu, implicit a modalităților eficiente pentru formarea competențelor didactice în universități de arte, deoarece, din perspectivă curriculară, conţinutul procesului de învăţământ, reprezentat de cunoştinţe, competenţe, atitudini, valori, strategii reflectate într-un ansamblu de documente curriculare (planul de învăţământ, curricula pe discipline, manuale academice etc.), vizează formarea profesională iniţială şi continuă a specialiştilor, dar şi dezvoltarea personală [4, p. 4].

CONCLUZII

Cunoașterea viziunii elevilor contribuie la buna organizare a cercetărilor ulterioare, cu scopul de a identifica problemele întâmpinate de profesorul nativ digital, în formarea inițială. Profesorul digital de arte vizuale, prin buna sa formare și prin prisma utilizării

aceluiași limbaj, va reuși să ajungă la sufletul elevilor, pentru buna lor creștere - formarea „omului de mâine” [1, p. 65].

Referințe:

1. BERGER, G. *Omul Modern și educația sa*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1973, 120 p.
2. COJOCARU, V. *Formarea inițială a cadrelor didactice din perspectiva profesionalizării carierei didactice*. In: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului*, Ed. 22, 8-9 octombrie 2020, Chişinău. Chişinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 2020, Seria 22, Vol.2, p. 48-56. ISBN 978-9975-46-449-9; 978-9975-46-451-2
3. DEDE, C. Planning for neomillennial learning styles, în *Educause Quarterly*, 2005, Vol. 28, Nr. 1, p. 7-12 https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360131510002563?via%3Dihub (Accesat la 09.08.2023)
4. GUȚU, Vladimir. Curriculumul universitar – factor determinant în realizarea continuității și interconexiunii între cicluri de învățământ superior. In: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe ale Educației)*, 2019, nr. 5(125), pp. 3-9. ISSN 1857-2103.
5. IUCU, R. *Formarea cadrelor didactice. Sisteme, politici, strategii*. București: Editura Humanitas Educațional, 2004, 163 p., ISBN 973-8289-89-0
6. MURARU, E. *Asigurarea continuităţii între formarea iniţială şi continuă a cadrelor didactice*. In: *Sesiunea ştiinţifică a departamentului Istoria românilor, universală şi arheologie*, 24 aprilie 2015, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Administrare Publică, 2015, Ediţia II, pp. 79-80. ISBN 978-9975-71-774-8
7. PETROV, E. *Formarea iniţială a cadrelor didactice: context naţional*. În: *Revistă de ştiinţe socioumane* , 2014, nr. 2(27), p. 85-96. ISSN 1857-0119
8. PRENSKY, M. *Digital Natives. Digital immigrants*, în *On the Horizon*, MCB University Press, (2001a) Vol. 9, Nr. 5, p. 1 - 6.
9. ȘERBĂNESCU, L. et al. *Managementul programelor de formare continuă a cadrelor didactice*. Iași: Editura Polirom, 2020, 276 p., ISBN 978-973-46-8245-4
10. STANCIU, M. *Aspecte metodologice ale formării competențelor specifice profesiei de cadru didactic*, Iași, Universitatea de Ştiinţe Agricole şi Medicină Veterinară – DPPD, 2008, pp. 304-309
11. Raport Eurydice, 21 septembrie 2022 https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/ro/national-education-systems/romania/formarea-initiala-cadrelor-didactice-din-educatia-timpurie-si (Accesat la 04.08.2023)
12. https://mecc.gov.md/ro/content/procesul-bologna (Accesat la 05.06.2023)